

Nils Henrik Schager

Forskningens behov av lönestatistik

Småtryck från

Nr 239

Särtryck ur

Offentlig
lönestatistik.
Behov och
produktionsformer.
Delbetänkande
från 1987 års löne-
kommitté.
SOU 1988:35.
Stockholm 1988.

INDUSTRIENS
UTFREDNINGS-
INSTITUT
STOCKHOLM

Industriens Utredningsinstitut

är en fristående vetenskaplig forskningsinstitution grundad 1939 av Svenska Arbetsgivareföreningen och Sveriges Industriförbund.

Syfte

Allt bedriva forskning rörande ekonomiska och sociala förhållanden av betydelse för den industriella utvecklingen.

Verksamhet

Huvuddelen av arbetet inom institutet ägnas åt långsiktiga forskningsuppgifter. Man siktar härvid till ett studium av de grundläggande sammanhangen inom näringslivet och särskilt till att belysa de frågor som hör samman med strukturella och institutionella förändringar. Forskningsresultaten publiceras i institutets skriftserier.

Styrelse

Tekn. dr Curt Nicolin, ordf.
Direktör Gösta Bystedt
Direktör Anders Carlberg
Direktör Torbjörn Ek
Direktör Per-Olof Eriksson
Tekn. dr Lennart Johansson
Direktör Olof Ljunggren
Direktör Lars Nabseth
Direktör Sven H Salén
Ekon. dr Hans Stahle
Ekon. dr Peter Wallenberg
Direktör Sven Wallgren
Direktör Karl Erik Önneshö
Docent Gunnar Eliasson, chef

Adress

Industriens Utredningsinstitut
Box 5501, 114 85 Stockholm
Tel. 08-783 80 00

APPENDIX 4

Forskningens behov av lönestatistik

Nils Henrik Schager

Inledning

På uppdrag av statistiska centralbyrån och 1987 års statliga lönekommitté har jag gjort en kommenterande sammanställning av den aktuella svenska lönebildningsforskningens behov av lönestatistik. Jag har därvid sökt att på ett rättvisande sätt vidarebefordra de synpunkter som kommit mig till del vid kontakter med de forskare som anges i bilaga. Dessa, inklusive mig själv, kommer i det följande att betecknas som "forskargruppen", men gruppen är helt informell och ansvaret för denna kommentar åvilar endast mig.

Den nuvarande forskningsinriktningen

Den empiriska forskningen kring löner och arbetsmarknad har under 80-talet genomgått en tyngdpunktsförskjutning. Från att tidigare ha utnyttjat tidsserier över utvecklingen för stora aggregat har forskarna mer och mer kommit att förlita sig på data på mikronivå (individdata). Denna tendens är internationell och finns utförligt beskriven i Frank Staffords artikel i Handbook of Labor Economics, Vol. I, men den gäller också för Sverige.

Skälen för denna förskjutning mot mikrodata är flera. Ett ganska trivialt sådant är att aggregerade tidsserier funnits tillgängliga rätt länge, så att deras informationsinnehåll hunnit "uttömmas" av forskarna (så länge inte ny teoribildning öppnar nya tolkningsmöjligheter). Däremot är användbara mikrodata av mer färskt datum och följaktligen mindre exploaterade av forskarna.

Ett mer grundläggande skäl är givetvis att mikrodata i sig innehåller mer information än aggregerade data. Arbetsmarknads- och lönebildningsteorien har alltmer

kommit att inrikta sig på de enskilda agenternas beteende vilket kräver sådan information som endast mikrodata kan ge. Denna teoriutveckling är delvis helt naturlig men har delvis också sin orsak i makroteoriens sedan en tid tillbaka splittrade tillstånd. Olika skolor tävlar med skilda förklaringsmodeller för t.ex. lönenivåns utvecklingstakt. Dessvärre har aggregerade tidsseriedata visat sig dåligt kunna diskriminera mellan de olika modellerna. Således kan den mikroorienterade forskningen ha ett dubbelt syfte, dels att klarlägga enskilda agents reaktion på olika betingelser i sin omgivning, dels att med sådan kunskap som grund söka rekonstruera en mer stabil bas för makroteorin.

Mikrodata kan i princip vara organiserade på två sätt, antingen som rena tvärsnitt eller som paneldata. I det förra fallet refererar data till (ett urval av) objekt vid en given tidpunkt. Data kan insamlas också för senare tidpunkter, men man saknar då möjlighet att följa ett enskilt objekt från ett undersökningstillfälle till ett annat. Denna möjlighet står däremot till buds vid paneldata. Sådana data innebär alltså att man skapar en stor mängd tidsserier, en för varje undersökningsobjekt. Även om paneldata kan ha nackdelar i något enstaka avseende, utgör de generellt sett den mest överlägsna formen av mikrodata. De är emellertid också de mest kostnadskrävande.

Forskning är analyserande och hypotesprövande och inte begränsad till ren deskription. Följaktligen saknar uppgifter om enbart t.ex. löner större värde. Sådana uppgifter måste kompletteras med information om andra variabler, som beskriver egenskaper och tillstånd hos den individ eller det företag, för vilket löneuppgiften gäller. Det går inte att en gång för alla objektivt fastslå vilka variabler som skall ingå för att möjliggöra en god empirisk forskning kring lönebildningen. Naturligtvis måste ett val göras och jag kommer senare att

redogöra för forskargruppens önskemål. Allmänt gäller dock att rik tillgång på uppgifter är önskvärd. Det är viktigt att uppgifterna är tillförlitliga, klara till sin innebörd och på ett konsistent sätt kopplade till varandra, till det undersökta objektet och till undersökningstidpunkten. Dessa egenskaper är önskvärda oavsett om data har formen av mikrodata eller av aggregerade tidsserier (och följaktligen det studerade "objektet" är ett aggregat).

Som Frank Stafford konstaterar i sin artikel råder det en obalans i modern arbetsmarknads- och lönebildningsforskning såtillvida att arbetsmarknadens utbudssida rönt vida mer uppmärksamhet än dess efterfrågesida. Detta fenomen anses i hög grad bero på den i de flesta länder torftiga tillgången på företagsbaserade data jämfört med intervju- och registerdata baserade på individer och hushåll. I Sverige råder den unika situationen att den potentiella tillgången på registerbaserade företagsdata är mycket rik. Här föreligger alltså en möjlighet för svensk forskning att ge ett enastående bidrag till ökad kunskap även i ett internationellt perspektiv. Jag återkommer till denna fråga.

Svenska forskares användning av lönestatistik

Forskningsstudier under 80-talet, i vilka lönestatistik har utnyttjats, kan grovt uppdelas i fyra kategorier.

- a) Deskriptiva studier, vilka beskriver lönenivåer eller löneutvecklingen för olika grupper och där den teoretiska ramen utgörs av själva gruppindelningen (exempel utgör studier av löneskillnader mellan män och kvinnor eller av lönespridningen mellan och inom avtalsområden)

- b) Studier av lönestrukturer, i vilka individens lönenivå eller löneutveckling antas bero på individuella egenskaper eller omständigheter enligt någon teoretisk modell (exempelvis studier av lönenivåns beroende av utbildning och arbetslivserfarenhet)
- c) Studier av arbetsmarknadsbeteenden, där individens lön antas spela en påverkande roll. Sådana studier utgör ofta ett naturligt komplement till studierna under b) (exempelvis studier av arbetskraftsutbudets beroende av lönenivån eller av avgångsbenägenhetens beroende av företagets löneläge)
- d) Studier av löneökningars bestämningsfaktorer för större aggregat av branscher och arbetstagare enligt någon teoretisk specifikation av lönedynamiken (exempelvis studier om löneglidningens beroende av arbetsmarknads-läget för olika typer av arbetskraft, t.ex. industriarbetare)

Gemensamt för studier av typ b), c) och d) är att de är hypotestestande, dvs. de söker fastställa teorins relevans för den verklighet statistiken beskriver. De ger också en bild av den kvantitativa styrkan i de uppskattade sambanden. Medlet att nå dessa syften består i tillämpningen av ekonometriska skattningsmetoder på tillgängliga data.

Deskriptiva studier (typ a) kommer jag i det följande inte att behandla. Det förtjänar emellertid att påpekas att kategoriindelningen i en deskriptiv statistik kan knyta an till teoriutbildningen inom området (jfr. nationalräkenskaperna, där indelningen bygger på en tillämpning av den keynesianska makroteorins begrepp). Den kategoriindelning, som för närvarande spontant

uppstår i statistiken, följer i huvudsak de avtalsområden som datamaterialet samlas in från. Enligt den teori som flertalet studier av typ b) bygger på - den s.k. human-capital-ansatsen - kan mer meningsfulla kategoribegrepp skapas. t.ex. utbildningens längd och inriktning. Överhuvudtaget gäller att teoretiskt motiverade kompletterande variabler till lönestatistiken naturligt leder till motsvarande kategorier i den "deskriptiva" statistiken. Då kan också ett nästa steg i den statistiska deskriptionen bli mer lättolkat, nämligen bildandet av standardvägda genomsnitt för aggregat av kategorier.

Det är belysande att studera vilka statistikkällor som den svenska löneforskningen har utnyttjat. Studier av typ b) och c) kräver mikrodatabaser och sådana finns det inte gott om i Sverige. Vid Socialforskningsinstitutet, Stockholms universitet, existerar sedan en längre tid en paneldatabas över individer, Levnadsnivåundersökningarna (LNU). Det är i huvudsak den som har utnyttjats av svenska forskare (bland ekonomer Anders Björklund, Sören Blomquist, Siv Gustafsson, Bertil Holmlund, Johnny Zetterberg och bland sociologer Johan Fritzell, Sten Johansson, Jan Selén, Michael Thålin). En omfattande paneldatabas över hushåll, HUS, är under uppbyggnad vid Industriens utredningsinstitut och Göteborgs universitet och den har nyligen kommit att utnyttjas för lönestudier (Björklund, Gustafsson). Vid ett tillfälle har tvärsnittsdata över individer tagits fram ur SAF/PTKs lönestatistik och bearbetats tillsammans med data från riksförsäkringsverket (Gustafsson). Statistik från SCB har sällan kommit till användning vid studier av typ b) och c). Ett exempel utgörs dock av ett kombinerat tvärsnitts- och tidsseriematerial över industriarbetsplatser, med vars hjälp avgångsfrekvensens beroende av arbetsplatsens relativa löneläge studerats (Holmlund).

Mot bakgrund av vad som sades i avsnittet om den nuvarande forskningsinriktningen är den påfallande snedfördelningen i utnyttjandet av olika statistikkällor inte överraskande. Det är värt att understryka att värdet av en mikrodatabas som LNU inte bara består i möjligheten att identifiera och följa väldefinierade objekt (individer). Det grundar sig i lika hög grad på tillgången till ett rikt urval av relevanta variabler för varje objekt. Vi noterar att den refererade studien över SAF/PTK-statistiken som i sig innehåller ett flertal variabler utöver lönen, behövde kompletteras med ytterligare en statistikkälla. Studien av avgångsfrekvenser vid arbetsplatser fick begränsa sig till de data som SCBs sysselsättnings- och lönesumme-statistik erbjuder; det framtvingade såväl en grov approximering som i några fall rent bortfall av de teoretiskt motiverade variablerna (förutom viss komplettering av regionala data från annan källa).

När det gäller statistikkällorna till studier av typ d), dvs. aggregerade tidsserier, är bilden mer splittrad. Här förekommer att lönedata utnyttjas såväl från arbetsmarknadsparternas statistik som från SCB-statistiken.

Det bör påpekas att i praktiken skiljer sig de aggregerade studierna inte alltid markant från mikrodata-baserade tvärsnittsstudier. Aggregatet behöver inte byggas upp på nationell nivå utan kan gälla branscher, regioner etc. Sålunda kan parallella tidsserier över löneutvecklingen för t.ex. regionala aggregat studeras som en blandning av tidsserier och tvärsnitt. Vi kan notera att i den refererade studien av avgångarna vid arbetsplatser, arbetsplatsen kan betraktas som ett aggregat (av anställda), så skiljelinjen mellan mikrodata och aggregerade data är inte alltid skarp.

Aggregerade tidsseriedata över löner har huvudsakligen, om inte exklusivt, utnyttjats för att studera löne-

utvecklingens bestämningsfaktorer. Den mest utnyttjade aggregationsnivån har varit industriarbetarkollektivet, men även tidsserier över hela det privatanställda områdets löneutveckling liksom över enskilda LO-förbunds har använts. Några studier har utnyttjat parternas lönestatistik (Nils Henrik Schager, Per Skedinger, Hans Tson Söderström/Eva Uddén-Jondal), andra däremot den av SCB publicerade lönestatistiken (Lars Calmfors/Anders Forslund, Christian Nilsson). Någon gång har uppgifter tagits ur båda typerna av källa (Skedinger).

Traditionellt har analyser av aggregerade tidsserier haft en teoribas som är besläktad med den för mikrostudier, såtillvida att aggregatets utveckling antas avspegla den för aggregatet "representative" agentens beteende. Följaktligen uppstår här samma typ av dataproblem som diskuterades i samband med studier av typ b) och c), nämligen att koppla samman löneutvecklingen med data över andra variabler som enligt teorin skall påverka den (eller eventuellt påverkas av den). Detta behov av jämförbarhet mellanrelevanta statistikserier är inte automatiskt tillgodosett i någon av de nu tillgängliga statistikällorna.

De kompletterande variabler som forskare inom lönebildningsområdet behöver data över gäller dels arbetsmarknaden såsom vakanser, arbetslöshet, sysselsättning och arbetskraftsomsättning, dels företagens ställning såsom den avspeglas i producentpriser, produktion, förädlingsvärden och vinstmarginaler. Den standard som etablerats genom Svensk näringsgrensindelning (SNI) och Nordisk Yrkesklassificering (NYK) är en nödvändig förutsättning för jämförbarhet, men problem saknas ingalunda. Data härrör från olika källor: vakanser från Arbetsmarknadsstyrelsens registerstatistik; arbetslöshet från Arbetskraftsundersökningarna; sysselsättning och arbetskraftsomsättning från SCBs lönesumme- och sysselsättningsstatistik; priser, produktion och förädlings-

värden från SCBs industristatistik. Statistiken från de olika källorna är normalt inte föremål för "konsistensvård" sinsemellan och det är i praktiken omöjligt för den enskilde forskaren att göra en pålitlig egen bedömning av tänkbara brister. Han får förlita sig på approximationer grundade på SNI- och NYK-koder och i vissa fall ta hjälp av de bearbetningar som görs för nationalräkenskaperna, där konsistensfrågan ägnas systematisk uppmärksamhet.

Data över flertalet av de kompletterande variablerna kommer från statistik som produceras av SCB, men avsaknaden av samordning gör att SCBs lönestatistik inte har något självklart övertag över partsstatistiken vad avser användbarhet i forskningen. Beträffande kalenderårsstatistiken är detta konstaterande föga överraskande, eftersom SCBs statistik här är uppbyggd på uppgifter från parterna. Det är visserligen så att SCB företar kompletteringar, som för en del tjänstemannagrupper är väsentliga, men dessa grupper tycks inte ha tilldragit sig forskningens intresse, kanske på grund av brist på data över kompletterande variabler. Därutöver publicerar SCB korttidsstatistik (per månad) över industriarbetarnas löneutveckling, som saknar motsvarighet i (den publicerade) SAF/LO-statistiken. Denna statistiks kortperiodiska karaktär har emellertid inte utnyttjats av forskningen. Anledningen till detta står att finna i svårigheten att rätt tolka de månadsvisa lönehöjningarna. Lönehöjningarna består ju dels av de avtalsmässiga ökningarna, som bestäms vid en tidpunkt, dels av löneglidningen, som fortskrider mer kontinuerligt i tiden. Dessa löneökningskomponenter är av olika karaktär och kräver olika förklaringsmodeller. Följaktligen fordrar korttidsstatistiken mer information på denna punkt för att bli användbar, förutom att det naturligtvis behövs motsvarande korttidsstatistik över de kompletterande variablerna enligt ovan.

Det är inte minst förmågan att särskilja de avtalsmässiga lönehöjningarna och löneglidningen, som utgör partsstatistikens komparativa fördel. Överhuvudtaget kan dessa statistikällors styrka sägas bestå i närheten till den verklighet i vilken lönebildningen sker. Nackdelen är att jämförbarhet med andra statistikserier, vilka för forskaren är relevanta, är en fråga som i allmänhet aldrig ägnats en tanke vid uppbyggnaden och skötseln av partsstatistiken.

En erfarenhet som forskare med empiriskt material gör är att data aldrig avslöjar hela sin karaktär i en tabell, om också försedd med kommentarer. Forskningen har och måste ha högre informationskrav visavi de data som används än t.ex. massmedia och opinionsbildare. Därför är det viktigt att forskaren kan etablera ett meningsfullt informationsutbyte med producenterna av den statistik han utnyttjar. De mikrodata-baser som tidigare diskuterades har byggts upp av forskare med forskning som syfte, varför informationsproblemet i sådana fall är mindre akut (eller snarare gäller ett behov av informationsutbyte mellan forskare). Vad avser de aggregerade tidsserierna är forskningsanknytningen sekundär i förhållande till produktionen och informationsglappet kan initialt vara stort. Det är därför ett viktigt skäl till att en statistikkälla upplevs som användbar av forskaren att denne har en samtalspartner hos statistikproducenten, som förstår forskningens behov och problem och är beredd att bistå med råd och dåd. Denna aspekt är inte systematiskt beaktad i nuvarande lönestatistikproduktion på något håll och valet av statistikkälla i hittillsvarande löneforskning beror till inte ringa del på i vad mån den enskilde forskaren lyckats etablera nära kontakter med någon företrädare för statistikproduktionen ifråga.

Önskvärda förändringar från forskningssynpunkt

a) Mikrodatabaser

Som framgått ovan är mikrodata, särskilt av paneldataskaraktär, den typ av statistik som nutida forskning finner mest användbar. De mikrodatabaser, som för värvarande existerar, bygger på intervjuer och ligger utanför de institutioner som producerar lönestatistik. Intervjumetoden har den generella nackdelen att vissa hårddata, såsom just löner, "mjukas upp" i samma utsträckning som den intervjuade är dåligt informerad eller slarvar med svaren. Bortfall av respondenter utgör ett annat problem.

Det finns goda skäl att överväga upprättandet av en mikrodatabas inom ramen för SCB i syfte att tillgodose forskningsbehov för studier av typ b) och c) enligt ovan. Mikrodatapaneler är kostsamma och enskilda forskare har givetvis svårt att finansiera deras uppbyggnad. Därtill kommer att det ur professionell synpunkt inte är en särskilt lönande sysselsättning för den enskilda forskaren att skapa databaser. Nyttan av sådana är en kollektiv vara, som kommer andra forskare och forskningen som helhet till godo. En allmän institution av SCBs karaktär vore därför en naturlig hemvist för en forskningsdatabas. Det kan påpekas att så också är fallet hos SCBs motsvarighet i Danmark.

SCB har dessutom unika möjligheter att kombinera intervjudata med registerdata för komplettering och korrektion. Dock måste vad gäller lönedata SCBs nuvarande statistikbas utvidgas till att åtminstone delvis omfatta individdata för att de skall bli användbara. Jag är medveten om att integritetsfrågor kan bli besvärande i detta sammanhang, men sådana problem bör kunna lösas med hjälp av kodning, vars nyckel endast den databasansvarige har tillgång till.

Jag noterade i avsnittet om forskningens inriktning att efterfrågan på arbetskraft hittills blivit styvmoderligt behandlad. Därför känns det särskilt angeläget att aktualisera frågan om upprättandet av en mikrodatabas över företag och arbetsplatser. En sådan skulle innehålla uppgifter om arbetskraftsefterfrågan (vakansbildning och nyrekrytering), avgångar, yrkes- och lönestruktur, löne- och avtalsformer, produktionsinriktning, produktionsvolym, priser och förädlingsvärden. Sådana uppgifter (med varierande grad av kvalitet) torde idag finnas tillgängliga i register hos arbetsförmedlingar, SCB och förhandlingsorganisationer. Integritetsproblem med avseende på enskilda anställda bör i detta fall bli mindre brännande även om individuppgifter om lön, yrke etc. måste ingå i databasen. Däremot uppstår sekretesskrav från företagen som måste tillgodoses. Förtroendet för databasens skötsel skulle förmodligen bäst tillgodoses om den förvaltades under partsmedverkan.

b) Aggregerade tidsserier

Som framgått av närmast föregående avsnitt är lönestatistikens främsta problem dess isolering från statistikserier över kompletterande variabler. Den svaghet som själva lönestatistiken uppvisar består framför allt i brister på klart tolkbar korttidsstatistik och i avsaknaden av användbar yrkesnomenklatur.

En ur forskningssynvinkel bra aggregerad lönestatistik (tekniskt lätt att åstadkomma för vissa grupper, svårare för andra) bör ha följande egenskaper

- 1 redovisa löneutvecklingen per kvartal (månadsvis redovisning ger knappast någon ytterligare användbar information)

2 ange de viktigaste komponenterna i lönen och därtill arbetsgivareavgifter enligt lag och avtal

3 ge uppgift om språngvisa förändringar i löner och lönekostnader p.g.a. avtal och lagstiftning, om när de träder i kraft och när de beslutas

4 ge uppgift om yrke enligt NYK-kod och näringsgren enligt SNI-kod, även korsvis (NYK-grupp x i SNI-grupp y). Finfördelningen måste rimligen kunna variera p.g.a. kategoriernas olika storlek.

Det bör påpekas att ovanstående uppgifter i stort sett är tillgängliga i en del av den existerande partsstatistiken, t.ex. inom VF/Metalls avtalsområde. Det privata tjänstemannaområdet har en god yrkes-(befattnings-)nomenklatur men saknar korttidsstatistik medan den offentliga sektorns lönestatistik är bristfällig i båda dessa avseenden.

Statistikserier över kompletterande variabler görs vid behov konsistenta med lönestatistiken. Det rör sig främst om serier över

5 den (kvartalsvisa) utvecklingen av sysselsättning och lönesummor

6 arbetslöshet och andra arbetskraftsutbudsvariabler i AKU samt vakansuppgifter från AMS

7 produktion, priser och förädlingsvärden från industristatistiken. En brist f.n. är att kvartalsvisa uppgifter i löpande värden saknas.

Från forskningssynpunkt finns inget att invända mot att tidsserier över löner eller andra variabler insamlas från ett urval, givetvis under förutsättning att urvalet sker och behandlas på ett statistiskt bästa sätt.

Tillförlitligheten kan naturligtvis bli dålig för vissa undergrupper, men det är en avvägningsfråga för den fortsatta diskussionen att avgöra var gränsen skall dras; det rör sig ändå om bildandet av aggregerade tidsserier.

I detta sammanhang är det värt att observera att upp- rättandet av en mikrodatabas över arbetsplatser, som föreslogs ovan, i sig bildar ett urval ur aggregatet med uppgifter om löner och övriga relevanta variabler (dock med undantag för arbetskraftsutbudsvariabler). Om underlaget för denna databas är stort, skulle man i princip kunna bilda uppskattade aggregerade serier, där jämförbarhetskravet mellan olika variabler är tillgodosett. Detta kan vara en väl så praktisk metod att överväga som att utgå från förändringar i de heltäckande aggregerade serierna.

I samband med diskussionerna inom lönekommittén har vissa önskemål framförts från andra avnämare (än forskare) av aggregerad lönestatistik. Jag vill här kommentera tre av dem.

- Snabbhet. Forskare har generellt inte något behov av att statistiken produceras mycket snabbt, t.ex. att löneläget är känt med högst ett kvartals eftersläpning. Detta är i synnerhet poänglöst om statistikserier över kompletterande variabler blir tillgängliga med helt andra tidseftersläpningar.
- Heltäckning. Vissa grupper, som ligger vid sidan av de stora avtalsområdena, är dåligt täckta av nuvarande lönestatistik. Här är forskarståndpunkten att det är av intresse att studera även dessa, men att det då är nödvändigt att få in åtskillig annan information än löner om dem (vilket följer av tidigare diskussion).

- Lönejämförbarhet. Löneformer och avtalskonstruktioner skiljer sig mellan arbetare och tjänstemän samt mellan privatanställda och offentliganställda. Forskare finner det värdefullt att ta del av metoddiskussioner i syfte att jämföra t.ex. privattjänstemännens stipulerade månadslöner med arbetarnas timlöner för arbetad tid. Sådana jämförelser kan vara värdefulla att göra i vissa studier. Däremot ser man knappast något behov av att tidsserier över löner för ett arbetare/tjänstemanna-aggregat bildas, eftersom ett sådant aggregat blir synnerligen svårtolkat i ett flertal dimensioner.

c) Kontakt mellan forskning och statistikproducenter

I slutet av föregående avsnitt konstaterade jag att kontakterna mellan forskare och producenter av lönestatistik varit tämligen sporadiska och osystematiska. Vad än orsakerna till detta må ha varit, är effekterna klart skönjbara. Forskarna inom lönebildningsområdet har ofta en dålig överblick över lönestatistiken och dess egenskaper och statistikproducenterna saknar ofta kunskap om och känsla för forskningens behov. Bristen på kontinuerlig kontakt har under senare år satt igång något av en ond cirkel, där statistikproduktion och forskning gått sina egna vägar och fjärrat sig från varandra.

Det är belysande att jämföra med den statistik som SCB sammanställer för nationalräkenskaperna. Kopplingen till ett bestämt avnämningssyfte, representerat av konjunkturinstitutet och finansdepartementet, förefaller ha givit upphov till en mycket klar uppfattning hos statistikproducenten om i vilket sammanhang statistiken skall sättas in och vilka frågor den skall besvara. Lönestatistikproduktionen hos SCB ger generellt ett mycket mer trevande intryck visavi sina presumptiva avnämare. Partsstatistiken har å andra sidan ett synner-

ligen väldefinierat syfte, men det kan i vissa fall stå i direkt motsättning till forskningens behov.

Följaktligen vore det av stort värde för berörda parter om kontakterna mellan forskare och statistikproducenter i framtiden kunde ta formen av ett kontinuerligt och systematiskt samarbete. Hur ett sådant samarbete skall organiseras är ännu för tidigt att ta ställning till. Dock bör formerna inte vara alltför lösa. Det fordrar tid och ansträngning att bygga upp en god kunskap om både löneforskning och lönestatistik och därefter hålla den uppdaterad. Samarbetsformen måste också åtnjuta förtroende och ha auktoritet, så att de berörda vet att de genom att utnyttja den kan erhålla all relevant information och att de synpunkter som framförs tas till vara efter förtjänst. För det fall skapandet av mikro-databaser hos statistikproducenten blir aktuellt, är det uppenbart att forskare på ett tidigt stadium intimt måste knytas till ett sådant arbetet.

Bilaga

Förteckning över forskare, vilka lämnat synpunkter vid utarbetandet av promemorian "Forskningens behov av lönestatistik".

Anders Björklund	SOFI, Stockholms universitet, 106 91 STOCKHOLM
Ante Farm	"-
Johan Fritzell	"-
Lars Calmfors	Inst. för internat. ekonomi, Stockholms univ., 106 91 STOCKHOLM
Anders Forslund	"-
Eva Uddén-Jondal	"-
Claes-Henric Siven	Nationalekon. inst., Stockholms univ., 106 91 STOCKHOLM
Per Lundborg	FIEF, Wallingatan 34, 111 24 STOCKHOLM
Siv Gustafsson	Arbetslivscentrum, Box 5606, 114 86 STOCKHOLM
Bertil Holmlund	Nationalekon. inst., Uppsala univ., Box 513, 751 20 UPPSALA
Christian Nilsson	"-
Johnny Zetterberg	"-
Anders Klevmarken	Nationalekon. inst., Viktorlagatan 30, 411 25 GÖTEBORG

Nya böcker från IUI

EXPANSION, AVVECKLING OCH FÖRETAGSVÄRDERING I SVENSK INDUSTRI
- en studie av ägarformens och finansmarknadernas betydelse för strukturomvandlingen
av Johan Örtengren, Thomas Lindberg, Lars Jagrén, Gunnar Eliasson,
Per-Olof Bjuggren och Lotta Björklund

Denna skrift studerar ägarnas organisatoriska kompetens bakom strukturomvandlingen, bakom företagssamgåenden, företagsövertaganden och företagsupplösning. En experimentellt organiserad marknadsekonomi vars konkurrensförutsättningar grundas på unikt företagskunnande presenteras. Hur effektiv är aktiemarknaden i en sådan ekonomi som värderingsinstrument och resursomfördelare? Är aktiemarknadens "marodörer" en effektivitetsfaktor eller förmögenhetsomfördelare?

Bland övriga problem som studeras kan nämnas företagets födelse, expansion och avveckling. Vad har ägarna betytt för bulkkemiproducenternas förmåga att bli kunskapsintensiva specialkemiföretag? Har företagsform och ägare spelat någon roll för skogsindustriföretagens lönsamhet? Och hur har företagen värderats av marknadens experter? Vad händer när staten går in som ägare?

Boken innehåller 455 sidor och kostar 380 kr inkl moms.

FINANSIELL INTEGRATION
- en studie av svenska marknadens internationella beroende
av Lars Oxelheim

Lars Oxelheim beskriver i denna omfattande undersökning hur den svenska finansmarknaden styrs av händelserna på världsmarknaden. Han visar hur svenska räntor är kopplade till utländska räntor och med vilken eftersläpning utländska ränteändringar fortplantar sig till svenska räntor. Undersökningen redovisar också graden av effektivitet i olika segment av den svenska kapitalmarknaden och förekomsten av incitament för internationellt räntearbitrage.

Boken utgör ett viktigt dokument av praktiskt värde för beslutsfattare inom företag, banker och i politiken. Genom att visa på ett nytt sätt att mäta finansiell integration är boken också av stort akademiskt intresse.

Boken innehåller 387 sidor och kostar bunden 380 kr, häftad 250 kr, inkl moms.

Till Industriens Utredningsinstitut
Box 5501, 114 85 STOCKHOLM

Härmed beställas:

..... ex Expansion, avveckling och företagsvärdering
 i svensk industri. 380 kr inkl moms.

..... ex Finansiell integration
 bunden 380 kr inkl moms.
 häftad 250 kr inkl moms.

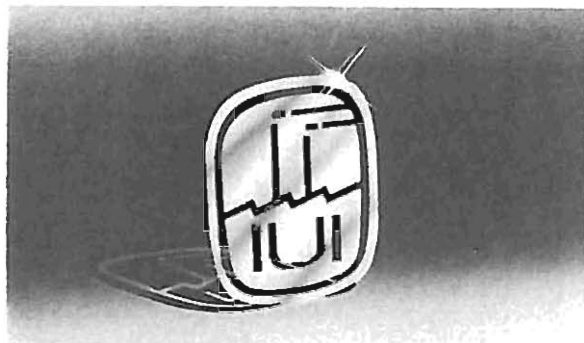
Porto- och hanteringsavgift på 30 kr per beställning tillkommer.

<p>OBS! IUI:s mängdrabatt! Vid köp av mer än 5 ex av samma bok erhålls 25% rabatt. På beställningar som överstiger 2 000 kr erhålls 50% rabatt på det överakjutande beloppet.</p>
--

Namn:

Adress:

Postadress:

Utgivna publikationer

Fullständig förteckning över utgivna skrifter kan erhållas på begäran.

Publikationer på engelska

1987

Technological Competition and Trade in the Experimentally Organized Economy. Gunnar Eliasson. Research Report No. 32. 118 pp.

The European Economic Recovery — A Need for New Policies? Franco Modigliani. 46 pp.

Analyses of Industrial Structure — A Putty-Clay Approach. Finn R. Førsund and Lennart Hjalmarsson. 321 pp.

CONRAD — a Maximum Likelihood Program for Estimation of Non-linear Simultaneous Equations Models. Erik Mellander and Leif Jansson. Research Report No. 30. 93 pp.

Publikationer på svenska

1988

Expansion, avveckling och företagsvärdering i svensk industri. En studie av ägarformens och finansmarknadernas betydelse för strukturomvandlingen. Johan Örtengren m.fl. 455 s.

1987

Den offentliga sektorn — Produktivitet och effektivitet. Richard Murray. Forskningsrapport nr 31. 100 s.

ISSN 0443-0409

ISBN 91-7204-311-3